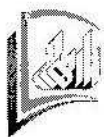

اسراف از منظر قرآن

تالیف:

سید ناصر حسینی

انتشارات رازنهان

۱۳۹۳

سرشناسه	حسینی، سیدناصر، ۱۳۵۶ -
عنوان و نام پدیدآور	اسراف از منظر قرآن / تألیف سیدناصر حسینی.
مشخصات نشر	تهران: راز نهان، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	۱۸۲ص.
شابک	978-600-258-508-0
وضعیت فهرست نویسی	فهرست شده
موضوع	اسراف -- جنبه‌های قرآنی
موضوع	اسراف -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
رده بندی کنگره	۱۳۹۳ ح۵۴۵/ف۱۰۴ BP
رده بندی دیویی	۲۹۷/۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی	۳۷۳۲۸۵۷

Email: raznahanbook@gmail.com

Raznahanbook.com

که عنوان کتاب.....	اسراف از منظر قرآن
که مولف.....	سید ناصر حسینی
که ناشر.....	راز نهان
که شمارگان.....	۱۰۰۰ نسخه
که نوبت چاپ.....	اول ۱۳۹۳
که قطع کتاب.....	وزیری
که قیمت.....	۱۳۷۰۰ تومان

ISBN: 978-600-258-508-0

فهرست

پیشگفتار.....	۱۱
فصل اول : مقدمه.....	۱۳
فصل دوم : اسراف و مباحث مرتبط با آن.....	۱۷
معانی لغوی اسراف.....	۱۸
معنای اصطلاحی اسراف.....	۱۹
واژه های مرتبط با اسراف.....	۱۹
۱- اعتدال.....	۱۹
۲- قناعت.....	۲۰
۳- تبذیر.....	۲۱
تفاوت اسراف و تبذیر.....	۲۲
تقابل اسراف و ائقان.....	۲۵
رابطه اسراف و اتراف.....	۲۶
رابطه اسراف و اقتار.....	۲۸
محدود و معیار مصرف.....	۲۹
۱- معیارهای شرعی.....	۳۲
۲- معیار های عقلی.....	۳۳
۳- عرف جامعه.....	۳۴
فصل سوم : ریشه یابی عوامل اسراف.....	۳۵
عوامل و ریشه های اسراف.....	۳۶
۱- فساد اخلاقی.....	۳۸
۲- شهوت پرستی و پیروی از هوای نفس.....	۴۰

- ۳- غفلت از یاد خدا ۴۳
- ۴- تکبر و خود کامگی ۴۶
- ۵- مهمل ۴۷
- ۶- ضعف ایمان ۵۰
- فصل چهارم: جایگاه اسراف در قرآن** ۵۳
- معانی و مفاهیم اسراف در قرآن ۶۳
- ۱- زیاده روی در خوردن و مصرف آنچه ملال است ۶۴
- ۲- از مد گذشتن در گناه و نافرمانی. در مورد تبهکارانی که ظلم و فساد را از مد گذراندند، می باشد ۶۵
- ۳- از مد گذشتن در انفاق ۶۷
- ۴- افراط و زیاده روی در کاری ۷۰
- ۵- تفریط و تقصیر در عمل صالح و مق فداوند ۷۰
- ۶- داوری و قضاوت که منجر به کذب و دروغ می شود ۷۲
- ۷- برتری جویی و استکبار و استثمار ۷۳
- فصل پنجم: انواع اسراف از منظر قرآن** ۷۵
- اسراف اعتقادی ۷۶
- ۱- شرک به خدا ۷۶
- ۲- انکار نبوت ۷۸
- ۳- افراط در عقیده ۷۹
- ۴- افراط در عبادت ۸۰
- ۵- غلو در دین ۸۲
- اسراف اخلاقی و رفتاری ۸۴
- ۱- انحرافات جنسی ۸۵
- ۲- نگاه به نامرئ ۸۸
- اسراف اجتماعی ۹۱
- ۱- دوستی با کفار ۹۱

۹۲	۲- تجاوز به حقوق دیگران.....
۹۳	۳- قدرت طلبی.....
۹۴	۴- اسراف در لذائذ.....
۹۴	اسراف قضایی و کیفری.....
۹۵	الف) اسراف در قتل.....
۹۸	اسراف اقتصادی.....
۹۹	الف: اسراف در مصارف شخصی.....
۱۰۶	ب) اسراف در حقوق دیگران.....
۱۱۷	فصل ششم: مصادیق اسراف گران در قرآن
۱۱۷	مصادیق اسراف گران در قرآن.....
۱۱۸	مصادیق اسراف کاران در قرآن کریم.....
۱۱۸	۱- بنی اسرائیل.....
۱۱۹	۲- فرعون.....
۱۱۹	۳- فرعونیان.....
۱۲۰	۴- قوم ثمود.....
۱۲۱	۵- مصر باستان.....
۱۲۱	۶- مردم انطاکیه.....
۱۲۱	۷- مشرکان مکه.....
۱۲۲	۸- مرفهان.....
۱۲۲	۹- قوم لوط.....
۱۲۳	۱۰- لمرود و پیروان او.....
۱۲۵	فصل هفتم: آثار و پیامدهای اسراف
۱۲۶	آثار و پیامدهای اسراف.....
۱۲۷	پیامدهای اقتصادی اسراف.....
۱۲۷	۱- ورشکستگی و فقر.....
۱۲۹	۲- زوال نعمت.....

پیامدهای اخلاقی و رفتاری	۱۳۱
۱- ظلم به دیگران	۱۳۱
۲- مرض	۱۳۲
۳- از بین رفتن شرافت و کرامت انسانی	۱۳۴
۴- فساد	۱۳۶
پیامدهای معنوی اسراف	۱۳۸
۱- گمراه شدن و محرومیت از هدایت الهی	۱۳۸
۲- محرومیت از محبت الهی	۱۴۱
۳- هلاکت	۱۴۲
۴- کفران و ناسپاسی نعمت	۱۴۳
۵- فحش الهی	۱۴۴
۶- گرفتار شدن به کیفر عذاب الهی (دنیوی و اخروی)	۱۴۵
۷- برادری با شیطان	۱۴۶
۹- مورد ملامت و سرزنش قرار گرفتن	۱۴۸
پیدا سیاسی اسراف	۱۴۹
نتیجه گیری	۱۵۱
پیشنهادهای	۱۵۳
فهرست منابع	۱۵۵
ضمائم	۱۶۵

پیشگفتار

به نام ایزد منان

سپاس و ستایش مخصوص ذات خداوند منان است که در تمام مراحل زندگی یاورمان است و سایه لطف بی کرانش همیشه بر سرمان گسترده است.

اسراف موضوعی است که تنها به یک ملت، دین یا گروه خاصی مربوط نمی شود، بلکه موضوعی همگانی است و تجاوز از حدود الهی در رفتار و اعمال انسان اسراف محسوب می گردد. اسراف در آموزه های دینی و ایمان ساز اسلام در همه ابعاد زندگی بشر مذموم و حرام می باشد. یعنی مردم در هر شرایط و وظیفه دارند اعتدال و دوری از افراط و تفریط را سرلوحه زندگی خود قرار دهند؛ چرا که با رعایت اعتدال در استفاده و بهره مندی از نعمات الهی، خداوند متعال زمینه رشد و تعالی معنوی انسان ها را فراهم می کند. لذا در این نوشتار به حول و قوه الهی و توجهات حضرت ولی عصر^(ع) و همچنین در جهت نهادینه کردن فرامین و رهنمودهای مقام معظم رهبری تلاش بعمل آمد تا از میان انبوه آیات و روایات ارزشمن معصومین^(ع) در رابطه با مباحث اسراف گزیده هایی تدوین گردد.

با توجه به اینکه مسئله اسراف از ابتدای خلقت انسان مطرح بوده و همواره انسان درگیر این معضل بوده است در قرآن کریم نیز به این موضوع اشاره شده و واژه اسراف و مشتقات آن ۲۳ بار در ۲۱ آیه از ۱۷ سوره بکار رفته است. مفسران و محدثان نیز در ذیل تفاسیر آیات مربوط به اسراف اشاراتی به حرمت و مفهوم اسراف نموده اند. اما به تفصیل در این باره به بیان مطالب نپرداخته اند. از جمله شیخ طوسی در کتاب «الخصال» و شیخ حرعاملی در «وسائل الشیعه» به این موضوع پرداخته اند. فسران متقدم همچون شیخ طوسی در «التبیان» و شیخ طبرسی در «مجمع البیان» و میبیدی در «کشف الاسرار»، در ذیل آیات

به مفهوم اسراف و حرمت آن اشاره نموده اند. از مفسرین عصر حاضر نیز علامه طباطبایی در «تفسیر المیزان» و آیه الله مکارم شیرازی در «تفسیر نمونه» به همین موضوع اشاراتی داشته اند. اما با توجه به اهمیت موضوع و فراگیر شدن آن در جامعه به ویژه در سالهای اخیر که معضلات و پیامدهای ناگواری گریبانگیر اجتماع شد و از آنجا که سال ۱۳۸۸ از طرف مقام معظم رهبری بنام سال اصلاح الگوی مصرف نام گذاری شد. با همین انگیزه نویسندگان در آن سال به این موضوع پرداختند که نمونه های آن به شرح ذیل می باشد:

- ۱- «مصرف صحیح، راهکارها و آسیب ها از دیدگاه قرآن کریم» نوشته حجت هاشم زئی
- ۲- «مدیریت اصلاح الگوی مصرف از دیدگاه اسلام» حوزه نمایندگی ولی فقیه در جهاد کشاورزی و مقالات گوناگونی که در مجلات چاپ گردید که در این کتاب از برخی از آن ها استفاده گردیده است.

در پایان از اساتید گرانمایه که در طول مسیر تحصیل چراغ هدایت برافروختند و راه کمال را برایمان روشنی بخشیدند. از استاد عزیزم جناب آقای دکتر موسوی جاجرمی و جناب آقای دکتر قاسمی، خانواده محترم بویژه همسر گرامیم - که همیشه همراه و همگام با من بود- و کلیه عزیزانی که مرا در جمع آوری و تدوین این کتاب یاری نمودند کمال تشکر و امتنان را دارم.

سید ناصر حسینی

زمستان ۱۳۹۳